

ŞEM'Î'NİN ŞERH-İ SUBHATÜ'L-EBRÂR'INDAKİ ŞERH USÛLÜ

Taner GÖK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
Çanakkale / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Şem'î, klasik şerh, tercüme.

ÖZET

16. yüzyılda yaşamış olan Şem'î, ilk Türkçe tam Mesnevî şerhinin şarihidir. Edebiyatımızda klasik şerh geleneğinin temellerinin atıldığı bir dönemde şerhlerini yapan Şem'î'nin, Mesnevî şerhi haricinde, başta Sadî, Hâfız ve Molla Câmi'nin eserleri üzerine olmak üzere birçok şerhi bulunmaktadır. Bu çalışmada, Şem'î'nin Fars edebiyatının ünlü alimi Molla Câmi'nin Subhatü'l-Ebrâr adlı mesnevisine yaptığı şerhteki serh usûlü ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Şem'î, şerhlerinde, kelimelerin lügat, mecaz, ve metinde kazandıkları anlamları verdikten sonra müellifin asıl söylemek istediği manaya ulaşma şeklinde yorumlanabilecek klasik şerh yöntemine uymaya çalışmakla birlikte kendine has yöntemler de kullanmıştır. Şem'î, metinlerdeki her kelimeyi tek tek şerh etmemiştir. O, şerhlerinde manayı ön plana çıkarmayı hedeflediği için mana açısından derin olan kelime ya da beyitleri şerh etmiş, diğerlerinin tercümesini vermekle yetinmiştir. Onun bu şerhinde, mısra ya da beyitlerin çoğu zaman birebir tercümelerinin yapılması, Farsçadan birçok beyit ya da mısraların alıntılanması ve en önemlisi de çağdaşı ya da sonraki dönem şarihlerinde görülmeyen bir teknik olan metinleri sözdizimsel farklarına göre de yorumlaması öne çıkan şerh özellikleridir. Şem'î'nin ölümünden bir yıl önce kaleme aldığı eseri üzerinde yapılan bu çalışma, onun şerh usûlünün gelişme çizgisinin belirlenmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.